

**C Petri Marfi Panegyricus in memoriã sancti
Augustini Ecclesiæ doctoris eximii ad inclytos
Fernandum & Helisabet Hispaniarum Reges
Christianissimos.**

Etus & græcorum & Romanorum fu-
it institutū reges inuictissimi & cō-
cordi pietate celeberrimi ut maxia
queq; uirtus & excellentia summis
eloquentiæ uirib; honestata pro usu cōi ac ne
potū institutiōe quibus officiose prospiciendū
est grata ingenior; sedulitate: incorruptisq; lra-
rum monumentis a situ defenderetur. Quo nil
equidem duco laudabilius. Dotes quippe ani-
mor; amplissime suo premio non fraudant &
thesaurus maior; nrorum ardentissima uirtute
compatus ad posteritatis cultum & decus gene-
rosa liberalitate transmittit. Qualem & in ac-
tionibus: & diuini prope acuminis peculiari so-
lertia omniq; sagacissime mentis pfectione sin-
gularis Augustinus xpianæ rei. p. ciuibus sum-
ma caritate reliquit ut illis citra maximā notā
ingratis esse nō liceat. Quapropter ne ad grā
rum sacra uacuis accederem qđ nō iniuria pro-
bro daretur lic; minutissima quedā æra in xpi
gazophilatium a me deiici possint/panegyricū
hunc in tanti doctoris nomen eo studiosius elu-
cubraui qđ maxim; euāgelicæ legis assertor &

hereticorū acerrimus oppugnator habitus ē &
fuit. Cuius laudatissimis uestigiis cū Maiestas
uſa parī uoto & piæ mentis ardore inſiſtat hoc
munuſculo digna imprimis uīſa eſt. Quis enī
pace aliorū dixerim præter Fernandū & Helīſa
bet fortes: magnanīmos iuſtos & pios Hiſpani
arū Reges hoſtibus xpīani nōis tanto genero
ſæ mentis ardore bellum indixit. Quis eos dū
taxat hoſtes habendos putauit qui crucis xpī
hoſtes haberentur & eſſent. Quis bellum picu
loſiſſimū cum hiſ quibus ob eorū immanitate
de capite certatur & uīta tāto inuicti animi ro
bore & conſtantia generoſiſſimis digna regib⁹
ætate nŕa geſſit unq̃. Veſtris auſpiciis xpīanæ
religionis auguſtiſſimū caput Roma hiſ dieb⁹
triumpgauit: & Mauros catheratos clariſſime
uīctoriæ teſtes læte ſpectauit quod equidem in
maxia uŕe celſitudinis glia poſuerit. Hoc eſt re
giū proſecto munus: hæ artes: hæc pietas. Ce
teri ut lubet īmanīſſimis turcis: & atrocīſſimis
Mauris in xpīanum nomen undiq̃ ſeuientibus
deſidia torpeſcant & ignauia. Vos aut̃ heroicæ
mentes pergite ad clarū decus ut facitis & auī
tis regnis omni labe purgatis in aphricā ſubīn
de renaſcentis hydræ caput tranſmittite: ut tā
dem noxiū uīrus herculeo ardore comburatur
Auguſtiniq̃ precibus pio ardori ſuffragantib⁹

Tag
exto
ſtitio
riſſim
ſpici
cont
rata
CD
dict
Illa
tituo
& ſy
perſ
pra
ciuil
ad m
nos
dilex
ceter
colui
popu
culo
incuti
a ſup
tum re

Tagastū illius natale solū prophanis Mauris
extorquentes. ac memphiticam natōem super
stitione Magmedea infectā expugnātes ad cla
rissimū recuperatū sepulchri uestris armis & au
spicio redemptoris nrī triumphum spe optima
contendite. quorū uota deus ex alto secundans
rata efficiat. cui est honor & glia ī aeternū. amē

¶ Dilectus deo & hōibus cuius memoria in brī
dictione est: Ecclesiastici. v. & xl. c.

Illa rudis antiquitas: & agrestis incōditaq; mul
tudo Patres amplissimi: quæ olim per agros
& syluas passim errans ritu ferarū uagabatur:
perspicaci quorundā ingenio: summa quasi su
pra hōiem prudentia excellentiq; bonitate ad
ciuilem cultū & uitæ melioris cōmoda. necnō
ad mores hōis diuini animalis excellentia dig
nos traducta de se benemeritos aut merentes
dilexit inprimis. Et beneficioꝝ memor Reges
cæterosq; cōi utilitati prospicientes ut numina
coluit: ac uotis oībus cœlo sacrauit: Hoc idem
populus ille quondā electus & arcto quīs uin
culo illius legis quæ contumacibus horrorem
incutiebat astrictus grato aīo effecit quicquid
a supremo illo numiue consequutus esset accep
tum referens Moysi: quem assertorem: quē du

cem : quē deniq; legis latorem ac dei omnipo-
tentis interpretē ueneratus fuerat: & sequutus
postea uero q̄ lucifer ille n̄r matutinus illuxit &
legem euangelicā quæ bona d̄r annuntiatio p
mulgauit: melioribus auspiciis longe maiora
xp̄i milites factitarūt: laboribus & uigiliis non
parcentes: ut saluatoris n̄ri uestigiis insisterent
& nō minus honestis actōibus q̄ doctrina diuī
nitus inspirata oībus gentibus & natiōibus ad
quas eorū sonus legisq; gr̄æ annūtiatio simul &
enarratio penetrauit p uirili parte consulerent
Quapp appellatione honestissima omnibusq;
gentiliū titulis ac triūphorū laurea maiore hō-
nestati sunt: Quoniā nullo modo erubescētes
euangeliū ignaras gentes: & calidissimi hostis
multiplici laqueo irretitar docendo soluerant
militāis ecclesiæ doctores habiti sunt & appel-
lati: mundo in primis utiles: deo gratissimi:
Quos inter aqla illa gr̄adis magnæ alarū Au-
gustinus nunq̄ satis laudat⁹: hereticorū scutica
malleusq; durissimus: Necnō ad succidēdas he-
reses quæ subinde pululabant ualidissima secu-
ris pinde ac nouum sydus lōge refulget cui ue-
lut colonne adamantine xp̄ianum dogma in-
nititur: Cuius honori & gloriæ uir ille singula-
ris dies noctesq; pspiciens ordinem hunc opti-
mis moribus & institutis augustissimū pia mē-

te sa
orn
exp
mai
nim
gen
tari
plitu
amp
rati
ept
laud
& ca
uid
Pla
nigr
tatō
curr
re au
hinc
ordin
fors
aures
detin
ea tāt
nenti

te sacrauit: qui ecclesiæ catholicæ non parum
ornamenti hactenus adiecit: Vnde maiorem
expectatōem sustinetis p̄s imitādæ industriæ
maiorum uestrorum quos propria cōmoda mi
nime respiciētes sectari debetis: ne penitus de/
generasse uideamini: Quo nil turpius excogi
tari posset: & me oraturum tanti doctoris am/
plitudo deterret: uereorq; ne indignus ac rudis
amplissime uirtutis laudator uidear: & ad imi/
tationem parum uehemens hortator: atq; in/
eptus etenim utrunq; mihi proposui ut ex ipsa
laudatione Augustini memoria celebretur:
& cæteri ad uirtutem excitentur: quam in aliis
uiderint honestari Ea oratione opus est inquit
Plato quæ defunctos satis laudet: supstitēs be/
nigne moneat: & filios fratresq; ad ipsorū imi/
tatōem hortetur: Attamen cum omnino mihi
currendum sit: nec iam diutius pedem retrahe
re aut intra carceres inmorari liceat / admotis
hincinde calcaribus principis mei Camerarij
ordinis huius augustissimi protectoris a quo
fors mea quantulacunq; est tota dependet: ne
aures uestras castigatissimas per longa exor
detineam aut superfluis demorer ambagibus
ea tātum delibabo & perstringam quibus emi
nentissimus doctor Augustinus quem tātō ap

paratu confessusq; honestissimo & annua lauda-
tione ornatu dei & hominum dilectionem ac
memoriam nominis meruit sempiternam: Cui
rerum maximarum ponderi quoniam uires meae
non sufficiunt: in hoc presertim clarissimorum
ingeniorum theatro: positus ut par est genibus
diuini numinis fauorem ac illud coelestis man-
ne sacrarium implorabo dicens. Haue Maria:

Tagastum erat in Aphrica oppidū ubi Augu-
stinus modicis parentibus patricio infideli &
Monicha fidei catholicae amantissima natus
est: qui diuina quadam sorte peditus obscuri-
tatem natalium proprio splendore illustrauit:
quod primus nobilitatis genus appellauit Pla-
to: Hic praecelaram futurae sanctitatis & consu-
matissime doctrine indoles a teneris annis pre-
ferens ardua quedam sibi proposuit: & ma-
gno mentis robore supra communes uires illi-
us aetatis subnixus ad utranq; perfectionem for-
licitatemq; actiuam scilicet & contemplatiuam
ad quam nati sumus comparandam sese peni-
tus erexit: impellente necessariaq; suppeditan-
te patritio: ut tantae spei filium uideret disertū
adiuuante insuper matre catholica quae usitata
studia doctrinae ad diuinam gratiam consequē-

dā n
cū d
b^o p
dere
stud
uim
um p
spre
quib
quo
mat
can
lo p
nar
& ill
in q
Q u
quid
num
trad
lerita
num
itaqu
gis u
prae
cui or

dā nōnihil p̄futura cernebat: q̄s inq̄ ipse in se
cūdo uolumine confessionū nō extollebat laudi
b^o p̄rem meū: q̄ ultra uires rei familiaris impē
deret filio quicquid etiam longe peregrinanti
studiorum causa opus esset. multorum enim ci
uium longe opulentiorum nullum tale negoci
um pro liberis erat: Herculeo itaq; supercilio
sp̄retis uoluptatum illecebris & iis omnibus in
quibus puerilis etas lasciuire solet: Mandauris
quod oppidum non lōge distat a Tagasto grā
maticen cæterasq; disciplinas quas liberales uo
cant summa ingenii prope diuini facilitate nul
lo pene docente sic arripuit ut harum discipli
narum publicos professores facile superauerit:
& illas prius habuisse uideretur ipso teste qui
in quarto confessionum uolumine sic scribit:
 Quicquid de arte loquendi & differendi quic
quid de dimensionibus figurarum & de musicis
numerisq; sine magna difficultate nullo hōim
tradente intellexi: scis tu deus meus quia & ce
leritas intelligendi & disputandi acumen do
num tuum est: sed non inde sacrificabam tibi:
itaque mihi non ad usum sed ad perniciem ma
gis ualebat: O fœlicem ingenii ubertatem / O
præclaras animi dotes: O fortunatum puerum
cui omne id quod humane conditioni optabi

le est benigna parens natura copiose infudit:
Non aurum profecto non latos fundos non re
gna non uestes attalicas: non ebur: non dimi
diatos orbes ex ipso athlante petitos non diba
fam purpuram triplici ue conchilio repetitam
non indos uniones uotis omnibus optare de
bemus: sed ingenium quo Augustinus ad regem
humanarum diuinarumque cognitionem eue
ctus est: quos illius memorie quæ in benedi
ctione est: grato animo pioque tribuit ecclesia
fidelium: quam ille agendo & docendo ex fau
cibus luporum gregem dominicum uesana ra
bie infestatum ut bonus pastor eripuit: & pro
ouibus suis exemplo Christi animam ponere
nunquam recusauit: Ciceroni eloquentie prin
cipi Augustinum magna ex parte acceptum
nos Christiani referre debemus: Ipse nanque
sic ait: Discebam libros eloquentie in qua emi
nere cupiebam perueneram in librum quendam
cuiusdam Ciceronis cuius linguam omnes fe
re mirantur: liber ille ipsius exhortationem co
tinet ad Philosophiam & uocatur Hortensi
us: ille uero liber mutauit affectum meum &
ad te ipsum domine mutauit preces meas &
uota ac desideria mea fecit alia Viluit mihi
omnis uana spes & immortalitatem sapientie

concupiscebam æstu cordis incredibili & surge
re iam ceperam ut ad te redirem: non ergo ad
linguam referebam librum illum: neq; mihi lo
quutionem sed quod loquebatur persuaferat:
Sexdecim annos natus patres amisit: & ab odi
oso turpiq; lucro abhorrens generosus animus
in suo prius natali solo deinde apud Carthagi
nem: Romam: Mediolanumq; dicendi artem
adolescentes edocuit: docebam inquit in illis
annis artem Rhetoricā & uictoriosam loqua
citatem uictus cupiditate uendebam: Non ma
ioris questus gratia relicta carthagine Romā
se contulit: sed fama incorruptæ discipline alle
ctus: qua hæc inclyta urbs quæ omnis fere gen
tes & nationes a barbarie uindictas excoluit:
plurimum censebatur: Cui Ouidianū illud in
primis conuenit: Dignus Roma locus quo de
us omnis eat: Mediolanensibus clarum Rhe
torem efflagitantibus a Symmacho urbis pre
fecto illuc diuina prouidentia missus est: oēm
philosophiam sic est amplexus ut illam condi
disse potius q̄ didicisse uideatur: dialecticē im
mo iter ad rerum maximarum cognitiōem ex
peditissimum ita calluit ut diuus ille Ambrosi
us Mediolanensis antistes & magnum id tem
poris ecclesiæ militantis columnen deum preca
tus sit ut populum Christianū a dialectica Au

gustini quem adhuc error manicheorum detinebat liberaret: qui deum alloquens in suis confessionibus sic ait: non erubui tunc profiteri hominibus blasphemias meas: & latrare aduersum te: Quid ergo mihi tunc proderat ingenium per illas doctrinas agile: ac nullo adminiculo humani magisterii tot nodosissimi libri enodati cum deformiter & sacrilega turpitudine in doctrina pietatis errarem: Monicha pro filio eruditissimo sed a manicheis seducto: profusis lachrymis precabatur altissimum: Qui tantæ matris preces non est aspernatus: misisti inquit manum tuam ex alto & de hac profunda caligine eruisti animam meam cum pro me ploreret ad te mea mater fidelis tua: magis quàm flent matres corpea funera: Videbat enim illa mortem meam ex fide & ex spiritu quem habebat ex te & exaudisti eam domine: exaudisti eam: nec despexisti lachrymas eius cum profluentes terram rigarent in omni loco orationis eius: O ueram matrem ac tanto pignore: summaque laudatione dignissimam quæ ad summum bonum: reuocare filium nitebatur: filium quippe genuisse non satis est bonis parentibus nisi ad perfectam imaginem penitus effingat: Iam credebatur Augustinus & uenenosus ille coluber uirum malignitatis suæ ac liuoris euomens: mens

tem i
cund
agis t
erit h
quib
sualifi
quit e
lunta
mihi
Igitu
situs
quar
lach
tanta
nus il
perat
nam
rixa i
ram
Quia
unt: &
ce ubi
mater
teq; su
tatē ad
erat ob
regene

tem iam sanam recordatione prioris ultæ ac iu-
cunde cōsuetudinis inficere nitebatur: Sed nil
agis teterrima belua & inuida nil agis malleus
erit hic durissimus quo tuum caput tuorumq;
quibus impietatem & sacrilegum dogma per-
suasisti ut ad te raperes conteretur. Ligatus in-
quit eram non ferro alieno: sed mea ferrea uo-
luntate uelle meum tenebat inimicus: & inde
mihi catenam fecerat: & constrinxerat me.
Igitur inter estus contrariorum affectuum po-
situs q̄ diu: q̄ diu cras: & cras: quare non modo
quare non hac hora finis turpitudinis meæ cū
lachrymis exclamauit tantæ p̄fecto molis erat
tantam ecclesiæ colūnam erigere: ut Mantua-
nus ille uates de Romanis orbi terrarum im-
peraturis acclamauit: Tantæ molis erat Ro-
nam condere gentem: Tum inqt in illa grandi-
rīxa īterioris dom⁹ meæ: quā fortiter excitaue-
ram cum anima mea exclamo: Quid patimur
Quid est hoc: surgunt indocti & cœlum rapi-
unt: & nos cum doctrinis nostris: sine corde ec-
ce ubi uolutamur in carne & sanguine: Tandē
maternis uotis & Ambrosii doctrina sanctita-
teq; suffragantibus christianæ religionis ueris-
tatē adeptus est: & discussso erroris nubilo quo
erat obductus manuq; Ambrosii fonte salubri
regeneratus: Alter Paulus magister ecclesiæ

doctorq; gentium post conuersionem ac fidei
christianæ assertor & heretice prauitatis acerrimus
hostis factus est: in campo sacrarum scripturarū
sic equos inflexit suos: ita lacertos un-
diq; mouit: tantis uiribus athleta Christi hastā
uibrauit in impios: Tam longa spatia ingenti
spiritu tanta contentione transmisit ut palmā
& triumphum facile reportauerit: Quid incre
dibilius inquit acutissimus ille doctor Scotus
in secunda questione prologi q̄ ut ad legem cō
trariam carni & sanguini doctores pauci & ru
des: & pauperes: possent plurimos potentes ac
sapientes conuertere quod patet de multis sa
pientibus primo fidei rebellibus postea cōuer
sis ut de Paulo prius persecutore postea genti
um doctore & de Augustino prius per Mani
cheos seducto postea doctore catholico: Ma
tre apud ciuitatem Hostiensem summa carita
te sepulta quæ filii salutem ardens: illum in Ita
liam sequuta fuerat. Tres & triginta annos na
tus in Aphricam transmisit: & presbyter a Va
lerio Hipponensi Episcopo auctoratus summa
uigilātia & integritate uiam salutis populo re
serauit uitā cum suis sectatoribus agēs ab apo
stolis iustitutā ordinīq; sacratissimo quo pluri
mum ecclesia dei censetur: & fulget auspiciū
dedit: Tandem Hipponēsis ecclesiæ rector ele

Aus t
electi
dicens
tia de
ri Pat
motu
simi d
denti
sa cit
dici p
fereb
temp
sus co
de ille
sunt r
ratus
optim
esse h
est a P
in uin
bus ob
excole
anhele
tanean
plo q̄ d
nes in e
nium u

Etus talem egit Episcopum qualem Paulus uas
electionis descriperat & perpetuum bellum in
dicens hereticis gregem sibi diuina prouiden-
tia delegatum uigilanti studio custodiuit: & ue-
ri Pastoris baculo luporum rabiem longe sum-
motam penitus deterruit: Nil huius eminentis-
simi doctoris omni uita iustius: Nil consilio pru-
dentius: nil animo in aduersis fortius: nil men-
sa citra simulationem uitae seuerioris frugalius
dici potest: Ebrietas dicebat longe est a me mi-
sereberis domine ne appropinquet mihi in his
temptationibus positus Certo quotidie aduer-
sus concupiscentiam manducandi & bibendi
de illecebra odorum non satago nimis cum ab-
sunt non requiro: cum adsunt non respuo: pa-
ratus eis etiam semper carere: Nouerat certe uir
optimus & eruditissimus postremam iniusticiam
esse hominem malum bonum apparere: Quod
est a Platone scriptum diuinitus: nouerat etiam
in uinea domini se esse cultorem ut illam uepri-
bus obductam non minus actionibus quam uerbis
excoleret: Ad salutem igitur gregis sibi crediti
anhelans: & uerbis ut decet Episcopum consen-
taneam uitam agens ecclesiae non minus exem-
plo quam doctrina dies noctesque perspiciebat ut om-
nes in eum tanquam sanctitatis exemplar & om-
nium uirtutum imaginem intuerentur: Noue-

rat profecto dixisse dominum Vos estis sal terræ q̃ si sal euauerit in quo salietur: & uos estis lux mundi: non potest ciuitas abscondi supra montem posita: neq; accendit quis lucernā ut ponat eam sub modio sed super candelabrum ut luceat omnibus qui in domo sunt. Tanq̃ luminaria in mundo inquit Hieronymus/lucere debent Episcopi: ut ex ipsorum actuū lumine incredulæ mentes errantium ignorantia suæ tenebras deprehendant: & ut non solū uiuus sed etiam uita functus ecclesiæ p̃spiceret clari multiplicibusq; monimentis: quæ recensere longū esset/posteritati consuluit: fontemq; uberrimū reclusit: a quo tot riuuli quib⁹ irrigata uiret ecclesia emanarunt: & diuinis de trinitate libris de tribus personis & una substantia differens sic copiose ueritatem aperuit: ut nil in tanta re tamq; sublimi & a sensibus remotissima non superstitiosis ingeniis sed ueritati acquiescentib⁹ desideretur: Et omnes qui in curriculo sacrarū litterarum doctrinæ nomen adepti sunt locos graues & sublimes Augustino principi acceptos grato animo referunt. Hinc Magister ille sententiarum pendet & reliqui quos breuitatis causa pretereo. Tanta est huius eminentissimi doctoris eruditio: ut is crassioris ingenii merito habeatur: & ebetioris qui eius singularem

doctrinam auersatur & damnat: Antistites pro
fecto Græci præclara sapientia quondam lub-
nixi publice sanxerunt in sinodo apud Calce-
donem celebrata quod eorum monimenta tes-
tantur. ut qui Aurelii Augustini scripta dam-
naret anathema esset: Laudatur moralis Philo-
sophiæ parens ille Socrates & merito quidem.
Laudatur diues ille Plauto cuius multiplicem
doctrinam suspexit antiquitas: Laudatur arti-
fex ille disciplinarum ac immense subtilitatis
Aristoteles quem naturæ interpretem nonnul-
li appellarunt: Laudatur Musa illa attica xeno-
phon & reliqui quos in multis felix illa ætas
ut numina coluit: hos iusta laude nunquā frau-
dabo: sed illis longe Augustinum præponam:
Naturalis quippè cognitio philosophorum ad
salutem nullo modo sufficit: illam cum philoso-
phis & supernaturalem nescio quo fato: qua di-
uina prouidentia illis denegatam cumulatis-
sime habuit Augustinus: Varii philosophantiū
libri de re publica. Quid ad ciuitatem dei: in
qua sic Christianos instituit ut illos ad ueram
foelicitatem perducatur: finem nostrum esse ad
id regnum peruenire cuius nullus finis est inge-
niose concludens: Duobus tum clarissimis lu-
minibus Hieronimo & Augustino fulxit ec-
clesia: Hieronimus plurium linguarum

noticia/sacrarum scripturarum interpretatōne
multiplici doctrina & excellenti/ne non sum/
ma dicendi ubertate ac sanctissimis morib⁹ cla
rus habetur & fuit: Quem Augustinus ætate
filius licet dignitate Pater ut Hieronymus in/
genue fatetur: & scribit uenerabatur imprimis
Cum quo certare indecorum sibi iam ducens
Hieronymus eum sic epistola monuit: Senem
latitantem in cellula laceffere desine: sin autez
tuam uis uel exercere uel ostentare doctrinam
quere iuuenes et disertos & nobiles: qui possint
& audeant tecum congrredi & in disputatione
sanctarum scripturarum iugum cum Episcopo
ducere: Ego quondam miles nunc ueteranus &
tuas & aliorum debeo laudare uictorias: nō ip
se rursus effeto corpore dimicare: Itaq; sanct⁹
ille senex contemplationi deditus solitudinem
querebat & latitabat in cellulis: sed quanqua;
Augustinus non minor Hieronymo in contē/
plationibus longe autem maior in actionibus
uidetur: Tamen perspicacissimo ingenio mori
busq; sanctissimis a me nō fiet iniuria: pari uer/
tice penetrasse cœlos affirmo: ut de clarissimis
prisce philosophiæ luminibus Platone ac Xe
nophonte Gellius censuit: Cæteri autem doc/
tores tam nostri q̄ externi Augustino ingenii
palmam tribuentes illum altius egredientē lō/

go in
niq;
phric
baron
arrian
nus u
tam l
aliter
obeu
tibus
ti cor
annu
ret
pie a
illa f
lauit
uigil
tanti
q̄ reg
brar
gibus
dition
us sel
tutis
me co
publi
minus

go interuallo uenerabundi sequuntur: Denique cum genferici Vādalorū regis feritas in Africam seuiret ac hippo regius arctissima barbarorum obsidione premeretur: Quos heresis arriana infecerat deum precatus est Augustinus ut ciuitatem illam hostili uallo circumdatam liberare dignū duceret aut si eius maiestati aliter uideretur seruos suos ad eius uoluntatem obeundam fortes efficeret: aut certe impendentibus malis euz morte subtraheret: & huius uoti compos factus septimum & septuagesimum annum agens ne illius urbis direptionem uideret Tertio mense obsidionis febre correptus pie ac sancte diem clausit extremum: & anima illa sanctissima ad creatorem suū foeliciter euolauit: ut eo ad quem tanto studio laboribus & uigiliis anhelauerat frueretur: & hipporegius tanti Pontificis sepulchro plus honestatus est quā regia quondam regum qui urbem illam celebrarunt: Vnde Syllius & antiquis dilectus regibus hippo: Cum igitur Augustinus supra conditionem natalium facultatesque domesticas altius sese erigens & calcata uoluptate arduum uirtutis iter ingressus id omne fuerit cumulatiflime consequutus ad quod homo nascitur & rei publicæ Christianæ imprimis profuerit: & nō minus agendo quā docendo edificarit ecclesiam

ut ille mandauit quem salutis nostræ auctores
confitemur & colimus deo cui studiose milita-
uit: & hominibus quorum commodis pro uiri-
bus consuluit merito dilectus est: & eius memo-
ria in benedictione apud deum & homines iu-
re celebratur & uiget: cuius uestigiis insisten-
dum est illis qui Christi militiam auspicantur
& illos imitari exoptant quos non in umbracu-
lis nemorosæ quondam academix Plato: non
in lyceo Aristoteles: nō scurrilis ille Aristippus
non Epicurus in hortis oscitās & uoluptatis ma-
gister ineptus: sed auctor salutis nostræ Chri-
stus instituit qui nobis primi parentis culpa er-
rantibus ad cœlum iter ostendens æternæ uitæ
premia reserauit: & crucis uexillum erigens cō-
tra mundi huius illecebras & fortunæ gladios
ut nobis exemplo esset fortissime dimicauit:
Quem ducem sequuti maiores nostri ad cele-
stes thesauros anhelantes mundi huius diuiti-
as magno animo contempserunt: non assenta-
tionibus: non ambitu: non prensationibus nō
arte: non largitionibus: non simulatione magis-
tratus in ecclesia dei & prelaturas aucupaban-
tur: sed uocati a deo tanquam Aaron ad aliorū
curam non tanq̃ ad auri aucupium & rapinam
sed ad opus a diuina prouidentia delegatū ad
labores: ad ministerium: ad sollicitudines: ad

marty
minio
prom
res in
plū n
ita &
cerun
nea d
ueni
tiam
funct
tem
& di
ligio
tur &
nefa
dici
pult
non
loq
inpr
ad a
phil
cust
set ex
deri
lio ca

martyrium deniq; accedebant ut grege; do-
minicum summa uigilantia custodirent ac re-
promissam iusticiæ coronam acciperent: Maio-
res inq; nostri memores illius qui dixit: Exem-
plū meū dedi uobis ut quēadmodū ego facio
ita & uos faciatis. Religionum fundamenta ie-
cerunt deo & hominibus dilecti: quibus in ui-
nea domini dies noctesq; laborantibus illud cō-
ueniebat in primis: Cor iusti meditatur sapien-
tiam & lingua eius loquitur iusticiam: ac uita
functis in memoria æterna erit iustus. Nunc au-
tem timendum est patres dicam quod sentio:
& dicam libere timendum est inq; patres ne re-
ligiones quotquot sunt deceptiones appellen-
tur & pastoribus pecuniarum oculis per fas &
nefas comparatis auare incubantibus merito
dici possit. Mortui sunt diuites & in inferno se-
pulti: deflexit enim ut uerbis Ciceronis utar Iā
non aliquantum sed multum de spatio: curricu-
loq; consuetudo maiorum: Anhelant quippe
inprudētes & indocti ad magistratus: qui sunt
ad alios non ad se: Ac uirum ostendunt ut est a
philosopho scriptum diuinitus & sic custodes
custodum indigēt: quo ut inquit Plato nil pos-
set excogitari absurdius: Tales homines pon-
deri rerum nulla ex parte sufficientes in alto so-
lio caligant: & cecus cecum ducit ut ambo in so-

ueam cadant: Toto impetu clauum inuadunt
temerarii ut futilis nauicula saxi ipacta nau/
fragio peat z penitus dissoluatur Auara celeno
uncis uugibus raptura nūmos occupat prela/
turas: Immemor Gregorii sic monentis: Scire
debent prelati qđ si peruersa unq̃ perpetrant
tot mortibus digni sunt quot ad subditos suos
pditionis exempla transmittunt: sardanapalū
uiuētes & ab domini suo nati non gloriæ pu/
blica bona & Christi patrimonium rapiunt ut
protendere possint aqualiculū: & quod paupe
ribus diuidendum esset abiiciant in palatum:
& uentre obelo buccisq; sagina tumentibus de
continentia disputent: & ieiunio: de quibus ita
queritur deus per Prophetam: Pastores demo
liti sunt populum meum & pascebant semetip
sos: syllanas cesareasq; dictaturas immo tyran/
nides nulla nō arte sibi progāt hipochritæ tri
stes aut plures annos habeāt ad rapinas: & sub
ouillo tegmine lupi rapaces cōi peculio propri
as locupletēt domos: O stultas religiosorū men
tes: O pectora ceca: rem uilissimā pro aiā glo
ria cōmutamus: obliti sumus dixisse dñm Vhe
uobis diuitibus qui consolationem uestram
hic habetis: pater ille uester Augustinus Cuius
hodie celebritatem merito recolimus toxicum
esse animæ pecuniarum cupiditatem clamat

Ecclesi
eris
insti
queo
Nepo
repet
cleric
nelu
habe
omn
quar
nori
tera
pher
assun
pace
puni
lia m
Chr
rem
me r
in m
& ue
uos c
scitis
relig
& dig

Ecclesiasticus ita cōcionatur: Si diues fueris nō
eris ad elicto immunis. Paulus Thimotheū sic
instituit: Qui uolunt diuites fieri incidūt in la
queos diaboli: faciendus ille senex Hieronymus
Neporianum sic alloquitur: obsecro itaq; te ac
repetens iterum iterumq; monebo: ne officiu
clericatus: genus antiquæ militiæ putes: id est
ne lucra sæculi in christi queras militia: ne plus
habeas q̄ cū clericus esse cepisti Ignominia est
omnium sacerdotum propriis studere diuitiis:
quantis sudoribus hereditas cassa expetitur mi
nori labore pmissa Christi margarita emi po
terat. Discat inquit Prelatus se esse ex ore pro
phetico nō tā ad imperādum q̄ ad fatigādum
assumptum: discat opus esse sarculo nō scepro
pace non bello: uirga correctionis non gladio
punitiois: Non annus profecto sufficeret si ta
lia maiorum nostrorum: tum gentilium: tum
Christianorum documenta recensere perges
rem. Quapropter receptui iam canens ad
me reuertar: Nouistis enim illa Patres sed hoc
in morali Philosophia nō sufficit: nisi cognitōi
& uerbis actio consentanea sequatur: ad quā
uos currentes impello & hortor: Scitis Patres
scitis quanta sit facta labes: quæ nota sit inusta
religionibus eorum culpa qui pro eo certant
& digladiantur: quod si uerī milites Christia

ni essent: ut uideri uolunt: penitus contemne-
rent: Iam non est qui faciat bonum: nō est usq;
ad unum: Hæc hæc est illa praua ætas atq; per-
uerfa quam Hieremias diuino spiritu afflatus
notauit his uerbis/ A maiore usq; ad minorem
omnes student auaritiæ: & a propheta usq; ad
sacerdotem omnes student deceptioni: his ma-
lis temporibus Virgilianum illud accommoda-
tur: En quo discordia ciues perduxit miseros:
En quis consequimur agros: principum delyra-
mentis Italiæ quondam reginæ mundi uiscera
distrahuntur: Religio nostra sanctissima Chri-
stianorum culpa cōtemnitur: quæ undiq; squa-
lida & lachrymis perfusa genas ad uos clamat
patres: uos precatur: uos implorat: uos obtesta-
tur: uos reuocat dicens: Quo quo fertis mea si-
gna uiri: Impendentem ceruicibus nostris ul-
tioneꝝ cernimus: Attamen cæco impetu in pre-
ceps ruentes strictum diuinæ iusticiæ gladium
non horremus: Optimam igitur uiuendi disci-
plinam/ a maioribus nostris traditam: sed mo-
rum culpa iam labantem confirmate Patres:
ne in filios diffidentia ac uipeream sobolem su-
perni numinis ira descendat: & malos male per-
dens aliis uineam suam locet agricolis: qui red-
dant ei fructum temporibus suis: & in medium
conferentes illius uestigiis insistatis: quem uo-

bis pa
a dop
niar: C
to an
Qua
tis ad
respic
dicio
colit
claru
farc
adu
leste
cuiu
om

bis patrem relicto mundo & eius mellito felle
a doptastis: ne prouerbium illud uobis conue-
niat: Canis ad uomitum suum rediit: pergite le-
to animo ut facitis columnæ fidei adherentes
Quæ magna ex parte fulcit ecclesiam: & posi-
tis ad aratrum dominicum manibus retro non
respiciatis ne inepti regnis cœlestib⁹ diuino iu-
dicio uideamini: ac sanctæ Marris memoriam
colite: Quæ prius uisceribus deinde spiritu tā
clarum sydus mundo produxit: excussis uitioꝝ
sarcinis sic expediti uiuamus ut cuꝝ dies noster
aduenerit Augustini & Matris suffragio ad cœ-
lestem patriam euolemus: qua ille nos dignetur
cuius uexilla sequutus est Augustinus & est in
omne æuum benedictus: Amen.

Laus Deo Optimo: Maximoq:.

Ham 10. 787

13 Jan